

YÜKSƏK KEYFİYYƏTLİ PEŞƏ TƏHSİLİ VƏ TƏLİMİNİN TƏMİN OLUNMASI İSTİQAMƏTİNDƏ AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATININ RƏQABƏT QABİLİYYƏTİNİN DƏSTƏKLƏNMƏSİ

Marqareta Nikolovska,

*Avropa Təlim Fondunun Ukrayna və Azərbaycan üzrə Ölkə
Nümayəndəliyinin rəhbəri, PTT siyasəti və sistemləri üzrə mütəxəssis
E-mail: Margareta.Nikolovska@etf.europa.eu*

Avropa Təlim Fondu (ATF) Avropa İttifaqının təhsil siyasətini həyata keçirən bir təşkilatdır. 1990-cı ildə Avropa İttifaqının təşəbbüsü ilə yaradılmış Avropa Təlim Fondu 1994-cü ildən rəsmi fəaliyyətə başlamışdır. Bu quruma Avropa Birliyinin üzvü olan, o cümlədən, Avropa sərhədlərinin yaxınlığında yerləşən və Aİ-nin önəm verdiyi ölkələr daxildir. Qeyd edək ki, bütün keçmiş sovet respublikalarının demək olar ki, hamısının ATF ilə əlaqələri mövcuddur.

Qətnamə İtaliyanın Turin şəhərində qəbul olunduğuna görə daimi qərargahın burada yerləşdirilməsi qərara alınmışdır. Avropa İttifaqının maliyyələşdirdiyi bu təşkilatın 130-a yaxın rəsmi əməkdaşı fəaliyyət göstərir. Təşkilatın rəhbəri təxminən 5 ildən bir keçirilən seçki yolu ilə təyin edilir və həmin şəxs Avropa Birliyinin təqdim etdiyi namizədlərin arasından seçilir.

Bu təşkilatın rəsmiləri 2011-ci ildən başlayaraq Azərbaycanda, xüsusən də peşə təhsili sahəsində milli ixtisas çərçivəsinin hazırlanması, birgə layihələrin icra edilməsi, ekspert dəstəyinin göstərilməsi istiqamətində fəaliyyət göstərirdilər. Artıq bu sahədə qanunverici bazanın təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bir sıra mühüm addımlar atılmışdır.

Təhsil və təlim sahəsində 20 ildən artıq təcrübəyə sahib olan Marqareta Nikolovska peşə təhsili və təlimi sektorunda siyasətin təhlili, texniki-iqtisadi əsaslandırma və əsas prioritetlərin müəyyən edilməsi kimi bir çox vəzifələri icra edib. 2007-ci ildən etibarən o, ATF-nin Albaniya, Monteneqro, Bosniya və Herseqovina, Ukrayna və Azərbaycan üzrə Ölkə Nümayəndəliyinin rəhbəri olmuşdur.

Aşağıda təcrübəli bir mütəxəssis kimi, Marqareta Nikolovskanın ölkəmizin peşə təhsili və təlimi üzrə analitik fikirlərini təqdim edirik.

YÜKSƏK KEYFİYYƏTLİ PEŞƏ TƏHSİLİ VƏ TƏLİMİNİN TƏMİN OLUNMASI İSTİQAMƏTİNDƏ AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATININ RƏQABƏT QABİLİYYƏTİNİN DƏSTƏKLƏNMƏSİ

ATF Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin strateji tərəfdaşdır və Agentliyin təsis olunduğu vaxtdan, yəni 2016-cı ilin aprel ayından etibarən bu əməkdaşlıq PTT sahəsində bir çox mühüm məsələlər istiqamətində inkişaf etdirilib. Agentlik yeni qurum olsa da, son iki il ərzində onun Azərbaycanın PTT sektorunda mövcudluğu mühüm əhəmiyyət kəsb edib və sözügedən sektorda əldə olunan inkişaf da göz qabağındadır. Ötən iki ildə PTT və bacarıqlar istiqamətində önəmli siyasətlər hazırlanıb və Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin yaradılması ilə PTT əsas prioritetlərdən birinə çevrilib. Bu, iqtisadiyyatın və rəqabət qabiliyyətinin inkişafına dair bütün strateji yol xəritələrində öz əksini tapmışdır.

2018-ci ilin aprel ayında Azərbaycan Parlamenti tarixdə ilk dəfə olaraq “Peşə Təhsili haqqında” Qanun qəbul edib və həmin Qanun 2018-ci ilin iyununda ölkə başçısı tərəfindən imzalanıb. Agentlik də bu Qanunun ərsəyə gəlməsində əsas rol oynayıb. Artıq bu gün Azərbaycan peşə təminatında keyfiyyəti əsas diqqət mərkəzində saxlayan müasir qanunvericiliyə malikdir. Yeni Qanunun verdiyi əsas töhfə isə Azərbaycanda PTT-nin keyfiyyətinin artması olacaq. Çünki o, məzmun, idarəetmə, logistika, infrastruktur, şagirdlər üçün nəzərdə tutulmuş ölçülə bilən keyfiyyət göstəriciləri, bilik və bacarıqların səviyyəsini və s. müəyyən edən peşə təhsilinin yeni və təkmilləşdirilmiş dövlət standartları üzərində qurulacaq. Peşə təhsili və təlimi proqramının praktiki hissəsini öyrənmək üçün şagirdlərə iş yerində və istehsalatda, eləcə də təhsil müəssisəsi, işəgötürən müəssisə və təşkilatların təlim, istehsalat və iqtisadiyyat sahələrində təcrübə keçmək üçün bir çox yeni imkanlar yaradılacaq.

Bu yeni Qanunun ən ümdə məqsədi iqtisadi inkişafı, xüsusilə 2016-cı ilin dekabr ayında təsdiqlənmiş “Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorlar üzrə Strateji Yol Xəritəsi” və “Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış İnkişaf Konsepsiyası” əsasında müəyyən edilmiş sahələrin rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsini təmin etməkdir. Bunlar gələcək tədbirləri müəyyən edən mövcud bilik və bacarıqlar bazasının müasir, bilik üzərində qurulmuş iqtisadiyyat istiqamətində şaxələndirmək

zərurətini vurğulayan, bununla da əmək bazarının tələblərinə cavab verən təhsil sisteminin formalaşdırılmasına diqqət ayıran əsas strateji sənədlərdir. Yeni qurum – Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi öz missiyasını əsas mandatına, yəni insan kapitalının keyfiyyətinin Azərbaycanın beynəlxalq rəqabət-qabiliyyətini yüksəltmək üçün aparıcı qüvvələrdən biri olmaqla yanaşı, həm də uzunmüddətli dayanıqlı inkişafı təmin edən mühüm şərt olması ideyasına uyğun olaraq həyata keçirir.

Avropa İttifaqının ixtisaslaşmış Agentliyi olaraq, Avropa Təlim Fondu (Baş qərargahı İtaliyanın Turin şəhərində yerləşir) tərəfdaş ölkələrdə peşə təhsili və təlimi sistemlərini təkmilləşdirməklə insanların bacarıq və səriştələrinin ömürboyu inkişafına töhfə verir. Bu mənada ATF-nin Azərbaycandakı fəaliyyəti Aİ ilə onun altı şərq qonşusu arasındakı münasibətləri genişləndirmək və möhkəmləndirmək məqsədi daşıyan Avropa Qonşuluq və Şərq Tərəfdaşlığı siyasəti çərçivəsində həyata keçirilir. Azərbaycan da həmin altı ölkədən biridir. Aİ-nin agentliyi kimi ATF sözügedən sektora ümumilikdə 19 milyon avro dəyərində töhfə verən 2014-cü il üzrə illik Fəaliyyət Planının icrasını dəstəkləmək məqsədilə Aİ-nin Bakıdakı nümayəndəliyi ilə yaxından əməkdaşlıq edir. Ali təhsil və PTT sektoruna diqqət ayırmaqla təhsil sisteminin keyfiyyət və uyğunluğunu yaxşılaşdırmaq, PTT-nin bütün səviyyələrinin cəlbediciliyini və əmək bazarının tələblərinə uyğunluğunu artırmaq, cəmiyyətin iştirakını, təhsil sisteminin idarə olunması və inklüzivliyini gücləndirmək 2014-cü il üzrə İllik Fəaliyyət Planının məqsədləri sırasına daxildir. ATF-nin Azərbaycandakı fəaliyyəti Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi ilə strateji əməkdaşlıq çərçivəsindədir.

2019-cu ildə Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi Şərq tərəfdaşlığı ölkələrinin ehtiyaclarına uyğun olaraq müəyyən edilmiş müddət ərzində “Turin prosesi”ni həyata keçirəcək. “Turin prosesi”nin məqsədi siyasətin gedişatının iki il ərzində monitorinqini aparmaqdır ki, bu da tərəfdaş ölkələrə ATF tərəfindən hazırlanmış analitik çərçivə əsasında PTT üzrə islahatların həyata keçirilməsinə nəzarət etməyə, prosesin gedişatını və təsirini qiymətləndirməyə imkan yaradacaqdır.

STATE AGENCY FOR VOCATIONAL EDUCATION OF THE MINISTRY OF EDUCATION IN AZERBAIJAN, TOWARDS HIGH QUALITY VET PROVISION TO SUPPORT THE COMPETITIVENESS OF THE ECONOMY OF AZERBAIJAN

ETF is strategic partner of the State Agency for Vocational Education of the Ministry of Education in Azerbaijan, and since the establishment of the Agency, in April 2016, the cooperation evolved on number of important issues in VET. Even the Agency of VE is young institution, its presence in Azerbaijan VET, in last two years, is significant and developments in the sector are evident. Important policies have been prepared in the last two years, focusing on VET and skills issues. In 2016, with the establishment of the Agency of Vocational Education, VET became one of the top priorities and it features across all Strategic Roadmaps to boost the economy and competitiveness.

In April 2018, Azerbaijan Parliament adopted the first in history Law on VET, and the Law has been signed by the President in June 2018. The Agency of VE played a key role in the process of preparation and drafting the legislation. Azerbaijan now has modern legislation, focusing on quality in vocational provision. The key contribution is that with the new law, VE in Azerbaijan will improve the quality, as it will be based on newly and reformed State vocational education standards, which define the content, management, logistics, infrastructure, measurable quality indicators for the students, the level of knowledge, skills, etc. In order to learn the practical part of the vocational education and training program, students will be provided with many new possibilities, such as renewed and improved possibility for in company and industrial training, including possibilities for experience in training, production, and economic areas of the educational institution and employer enterprises and organizations.

The high level objective of this new Law is to increase the competitiveness of the economy, primarily in areas as identified in The 'Strategic roadmaps for the national economy and main economic sectors', approved in December 2016, the 'Azerbaijan 2020: Look to the future' development concept. These are the main strategic documents that outline future actions and emphasise the need to diversify the stock of knowledge and skills available to a modern, knowledge-based economy, putting emphasis on

education to labour market requirements. The young institution, the Agency of VE, is fulfilling its mission day by day, and in line with its core mandate, that human capital quality is one of the key drivers for increasing international competitive capability of Azerbaijan and significant precondition to ensure long-term sustainable development.

The ETF European Training Foundation as specialised Agency of the European Union, based in Turin, Italy, contribute to the lifelong development of individuals' skills and competences through the improvement of vocational education and training systems in its partner countries. In that context, ETF work in Azerbaijan is delivered within EU Neighbourhood and Eastern Partnership policy, which aims to deepen and strengthen relations between the EU and its six Eastern neighbours, Azerbaijan is one of them. As Agency of EU, ETF is working actively with the EU Delegation in Baku to support implementation of the Annual Action Programme (AAP) 2014 that contributes a total budget of EUR 19 million to the sector, EU funding. The objectives of the AAP 2014 relate to enhancing the quality and relevance of the education system, with a focus on higher education and VET, increasing the attractiveness and labour market relevance of all levels of VET, and strengthening civic participation, governance and inclusiveness of the education system. The work of ETF delivered in the country is in strategic partnership with the State Agency for Vocational Education of the Ministry of Education in Azerbaijan.

In 2019 Agency for Vocational Education, in 2019 will implement Torino Process, in a timeline adjusted to the needs of Eastern Partnership countries. The objective of the Torino Process is biennial monitoring of policy progress, which enables partner countries to monitor the implementation of VET reforms and assess progress and impact, based on analytical framework developed by ETF.

Margareta Nikolovska,
*Specialist in VET Policies and Systems –
Country Desk Ukraine and Azerbaijan
Operations Department, European Training
Foundation, ETF Agency of EU*